

ve sözlerinde tâkiptir» (22). Kişi fırsatları kollamalı ve fakat hiçbir zaman eline geçen şeyin vereceği sarhoşlukla müteâl varlığı unutmamalı : «Allah sana bir hayır yolu açtı mı ona gir: buna ihtimam göstermen ve onunla iftihar etmen gerekir. Ancak, seni buna muvaffak edene şükürle uğraş. Zira sadece bu yola hasrı dikkat, seni mevkiinden eder. Senin O'na şükretmen gerekir ki durumun daha da yükselsin. Çünkü Allah «Eğer şükrederseniz, sizîni (nimetinizi) arttırırım (Kur'ân 14 (: İbrâhîm), 7)» buyurmaktadır» (23).

Ebû Hamza el-Bağdâdî kurtuluşu (: necât) üç şeyde görür : «Şu üç şeyden nasîbini alan âfetlerden kurtulmuştur : iknâ edilmiş bir kalb ile birlikte boş mide; yaşayan züh'd'le birlikte devamlı bir fakr; ve mütemâdî bir zikirle birlikte olgun bir sabr» (24). Meşhûr sûfî el-Cuneyd (v. 207/909) anlatıyor : Ebû Hamza Mekke'den Bağdad'a gelmişti : üzerinde sefer yorgunluğu vardı. Selâm verdim ve birşeyler yemesini istedim. Salçalı et ve bulamaç istedi... Yemeğini hazırladık ve bahçe içinde örtülü bir yerde yemesini temin ettik. Yemekten sonra yanına girdim ve bana : «Ey Ebu'l-Kâsım hayret etme, bu Mekke'den beri üçüncü yeyişimdir» demişti (25). Zâhidane bir hayat yaşadığı görülen Ebû Hamza, fakr'ın kendine mahsus bir hazzı olduğunu da kabul eder. Ancak her nâdir şey gibi buna sahip olmak ta herkesin kârı değildir : «Fakrın sevgisi tahammül edilemeyecek kadar şiddetlidir; buna sadece siddîk dayanabilir» (26).

Esasında mehabbet, sahibini Allah'tan başka herşeyden alıkoyar : «O'nu sevmen ve sonra da hatırlamaman; O'nu hatırlayıp, hatırlamanın tadını bulamaman; hatırlamanın tadını bulup ta başkalarıyla meşgul olman imkânsızdır» (27). Bir defasında : «Seven, sevgilisinden ayrı birine bağlanır mı?» şeklinde bir soruya muhatap olunca : «Hayır, zira seven devamlı bir belâ, aralıklı bir sevinç ve ardi arası kesilmez acılar içindedir. Bunları sadece dūçar olan takdir eder; Allah ondan râzî olsun» demişti (28).

Ebû Hamza, Basra'ya da müteaddit defalar gitmişti (29). Nihâyet mezkûr irşadlarının sonuncusunda fenalaşmış ve kürsüden yere düşmüştü. Bir müddet hasta kaldıktan sonra, hadisenin olduğu günün ikinci cumasında, Hakk'ın rahmetine kavuştu (: 289 h./901 m.) (30).

Ne Söylüyor ?

*Yol alıyor, şaşkın şaşkın.
İnsandaki şu hale bak!..
Ruh haraptır, nefis taşkın,
Neticede melâle bak!..*

*Hayatından usandırır,
Tembeldeki hâyale bak!..
Hizmet neler kazandırır.
Kâmildeki kemâle bak!..*

*Dermend ol, buna alış,
Biraz da gel Celâl'e bak..
Çalış, çalış durma çalış,
Aç gönlünü Cemâl'e bak!..*

*Gece gündüz ah ediyor,
Ehl-i firak, ahvâle bak!..
Yabancılar neler diyor,
Ne söylüyor? tellâle bak!..*

(22) Tabakât'us-Sulemî, 298; Risâlet'ul-Kuşeyriyye, 26.

(23) Tabakât'us-Sulemî, 298; Levâkîh, I, 99.

(24) Risâlet'ul-Kuşeyriyye, 26.

(25) Tabakât'us-Sulemî, 297.

(26) Tabakât'us-Sulemî, 298; Levâkîh, I, 99.

(27) Levâkîh, I, 99.

(28) Levâkîh, I, 99.

(29) Levâkîh, I, 99.

(30) Tabakât'us-Sulemî, 295; Risâlet'ul-Kuşeyriyye, 26; Levâkîh, I, 99.